

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 9. oktober 2023
(OR. en)

13517/23

SOC 647
ANTIDISCRIM 168
GENDER 187
JAI 1231
FREMP 265
COHOM 195
EDUC 374

RESULTAT AF DRØFTELSENE

fra:	Generalsekretariatet for Rådet
til:	delegationerne
Tidl. dok. nr.:	13167/23
Vedr.:	Rådets konklusioner om foranstaltninger til at sikre lige adgang for romaer til tilstrækkelige og ikke-segregerede boliger og til at sætte ind over for segregerede bosættelser

Vedlagt følger til delegationerne Rådets konklusioner om ovennævnte emne, der blev godkendt af EPSCO-Rådet på samlingen den 9. oktober 2023.

Foranstaltninger til at sikre lige adgang for romaer¹ til tilstrækkelige og ikke-segregerede boliger og til at sætte ind over for segregerede bosættelser²

Rådets konklusioner

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION, SOM MINDER OM FØLGENDE:

1. I henhold til artikel 10 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde tilstræber Unionen ved udformningen og gennemførelsen af sine politikker og aktiviteter at bekæmpe enhver form for forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.
2. I henhold til artikel 21, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder er enhver forskelsbehandling på grund af køn, race, farve, etnisk eller social oprindelse, genetiske anlæg, sprog, religion eller tro, politiske eller andre anskuelser, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap, alder eller seksuel orientering forbudt,

SOM MINDER OM FØLGENDE:

3. Rådets direktiv 2000/43/EF, som fastlægger en ramme for bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse med henblik på at sikre ligebehandling i EU inden for beskæftigelse, uddannelse, social beskyttelse (herunder social sikring og sundhedspleje), sociale goder og adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, herunder bolig.

¹ I betragtning af mangfoldigheden blandt romaer anvendes betegnelsen "roma" som en overordnet betegnelse for at henvise til en række forskellige grupper med romaoprindelse såsom romaer, sintier, kaléer, sigøjnere, romanichaler og "boyash"/"rudari". Betegnelsen omfatter også grupper såsom ashkalier, egyptere, østlige grupper (herunder dom, lom, rom og abdal) samt rejsende befolkningsgrupper, herunder etniske "travellers", jenische eller folk, der administrativt betegnes "gens du voyage", og folk, der betegner sig selv som sigøjnere, "tsiganes" eller "tziganes", uden at disse gruppers specifikke særpræg fornægtes.

² I disse rådskonklusioner forstås ved "segregerede bosættelser" slumkvarterer og bosættelser af uformel og stabil karakter i fysisk, funktionel og/eller social isolation, hvor de objektive forhold vedrørende bolig, fattigdom og adgang til rettigheder og offentlige tjenester er betydeligt dårligere sammenlignet med resten af befolkningen.

4. Rådets rammeafgørelse 2008/913/RIA om bekæmpelse af visse former for og tilkendegivelser af racisme og fremmedhad ved hjælp af straffelovgivningen³, hvori det hedder, at racisme og fremmedhad er direkte krænkelse af principperne om frihed, demokrati, respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder samt retsstatsprincippet, som Den Europæiske Union bygger på, og som medlemsstaterne har til fælles.
5. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/2184 om kvaliteten af drikkevand, hvori det hedder, at alle medlemsstater skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at forbedre eller opretholde adgangen til drikkevand for alle, navnlig for sårbare og marginaliserede befolkningsgrupper.
6. I sin henstilling om romaernes ligestilling, inklusion og deltagelse (2021) opfordrede Rådet indtrængende medlemsstaterne til at styrke bestræbelserne på at forbedre romaernes sociale og økonomiske integration.
7. Den europæiske søjle for sociale rettigheder og handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder, som Kommissionen har forelagt. Specifikt henviser princip 19 i søjlen til boliger og støtte til hjemløse og fastsætter, at der skal være adgang til socialt boligbyggeri eller boligstøtte af høj kvalitet for dem, der har behov for det, at udsatte personer har ret til passende støtte og beskyttelse mod tvangsudsættelse, og at hjemløse skal have adgang til passende husly og tjenester for at fremme deres sociale inklusion. Princip 20 i søjlen omhandler adgang til væsentlige tjenesteydelser og angiver, at alle har ret til adgang til basale tjenester af høj kvalitet, herunder vand, sanitet, energi, transport, finansielle tjenester og digital kommunikation, og fastsætter, at støtte til adgang til disse tjenester skal være tilgængelig for dem, der har behov for det.

³ EUT L 328 af 6.12.2008, s. 55.

8. Europa-Parlamentets beslutninger om romaerne⁴, herunder navnlig dets beslutning om situationen for romaer, der bor i bosættelser i EU (2022).
9. Kommissionens meddelelse med titlen "En Union med lighed: EU-handlingsplan mod racisme 2020-2025".
10. Kommissionens meddelelse med titlen "En Union med lighed: EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse" og navnlig dens overordnede mål 7: "Øge den reelle lige adgang til tilstrækkelige ikkesegregerede boliger og væsentlige ydelser".
11. Kommissionens meddelelse med titlen "Et EU med ligestilling: strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025", hvori det påpeges, at kvinder kan være udsat for "forskelsbehandling på grund af en række personlige egenskaber". Navnlig romakvinder kan være udsat for forskelsbehandling på grund af deres køn samt deres race eller etniske oprindelse.
12. Lissabonerklæringen om den europæiske platform for bekæmpelse af hjemløshed, der blev undertegnet den 21. juni 2021 af repræsentanter for EU-institutionerne, medlemsstaterne, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Det Europæiske Regionsudvalg og civilsamfundet, og som fremmer politikker, der er baseret på en personcentreret, boligbaseret og integreret tilgang.
13. Europarådets retlige ramme for beskyttelse af mindretal og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis, navnlig vedrørende den åbenlyst diskriminerende praksis med hensyn til segregation af romaer.
14. De Forenede Nationers 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling, navnlig verdensmål for bæredygtig udvikling (SDG) 1 ("afskaf fattigdom"), 10 ("mindre ulighed") og 11 ("bæredygtige byer og lokalsamfund"),

⁴ EUT C 199 E af 7.7.2012, s. 112, EUT C 468 af 15.12.2016, s. 36, EUT C 449 af 23.12.2020, s. 2, og EUT C 385 af 22.9.2021, s. 104.

SOM ANERKENDER FØLGENDE:

15. Fattigdom og social eksklusion samt andre faktorer såsom manglen på betydelige politiske foranstaltninger eller investeringer, den begrænsede tilgængelighed og lave kvalitet af sociale boliger, forskelsbehandling på boligmarkedet og segregation har betydet, at forskellen i adgang til bolig mellem grupper i sårbare situationer, herunder romaer, og resten af befolkningen i en række medlemsstater stort set er forblevet uændret i de seneste år.
16. Ifølge nylige undersøgelser fra Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA), som fokuserede på ti europæiske lande, oplever 52 % af romahusstande dårlige boligforhold sammenlignet med 17 % af resten af EU's befolkning. 82 % af romaerne bor i overfyldte husstande, og 22 % bor i boliger uden rindende vand sammenlignet med 1,5 % af den almindelige befolkning. 24 % har oplevet forskelsbehandling af romaer i forbindelse med boligsøgning⁵. En tidligere FRA-undersøgelse, der blev gennemført i yderligere seks medlemsstater i 2019⁶, viste et lignende mønster af forskelle med hensyn til de dårlige boligforhold, som romaer og ikke-romaer oplever.
17. Data indsamles i nationale sammenhænge i overensstemmelse med nationale forfatningsmæssige og lovgivningsmæssige krav samt politiske og etiske overvejelser med henblik på at analysere offentlige politikker, der tager sigte på at sætte ind over for de mange forskellige former for forskelsbehandling og andre problemer, som påvirker romabefolkningen, herunder udelukkelse fra boligmarkedet. Sådanne data er imidlertid ikke altid tilstrækkeligt veldefinerede og afspejler ikke altid til fulde den aktuelle situation lokalt i de forskellige medlemsstater.

⁵ FRA, *Roma in 10 European Countries* (Romaer i ti europæiske lande) (2022). (Rapporten dækker følgende medlemsstater: Bulgarien, Kroatien, Tjekkiet, Grækenland, Ungarn, Italien, Portugal, Rumænien, Slovakiet og Spanien.)

⁶ [FRA, *Roma and Travellers in six countries \(Romaer og rejsende i seks lande\)* \(2020\).](#) (Rapporten dækker følgende medlemsstater: Belgien, Frankrig, Irland, Nederlandene og Sverige samt den tidligere medlemsstat Det Forenede Kongerige.)

18. EU's værdier kan kun være fremherskende i et samfund, der respekterer mangfoldighed, pluralisme, ikkeforskelsbehandling, tolerance, retfærdighed, solidaritet og ligestilling mellem kønnene, og medlemsstaterne bør garantere disse værdier for alle mennesker, herunder romaer.
19. Romaernes fulde og aktive deltagelse og integration i samfundet og foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling mindsker i væsentlig grad udfordringerne i forbindelse med deres boligsituation, herunder problemer, der skyldes fordomme hos resten af befolkningen. Sikring af lige og effektiv adgang til beskæftigelse og universelle tjenesteydelser såsom uddannelse og erhvervsuddannelse, social beskyttelse og sundhedspleje er en nøgleprioritet i denne henseende.
20. "Sigøjnerhad" er en usædvanligt udbredt form for racisme, der udspringer af, hvordan samfundet i almindelighed ser og behandler dem, der betragtes som "sigøjnere", i en historisk fremmedgørelsessammenhæng, der bygger på stereotyper og negative holdninger, som undertiden kan være utilsigtede eller ubevidste. Den Europæiske Unions medlemsstater har alle anerkendt sigøjnerhad som en hindring for integration og dermed betydningen af at bekæmpe det⁷.
21. Flere forskellige former for forskelsbehandling forværrer sigøjnerhad, hvilket betyder, at en person kan blive forskelsbehandlet på grund af race eller etnisk oprindelse og samtidig på grund af køn, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.
22. Segregationen af romasamfund forværres undertiden af fænomenet "gentrificering", som kan føre til, at personer og familier med lav indkomst forlader områder, hvor ejendomsværdierne stiger betydeligt,

⁷ Rådets henstilling om romaernes ligestilling, inklusion og deltagelse (2021), stk. 2.

SOM TAGER FØLGENDE I BETRAGTNING:

23. Et antal romaer støder på vanskeligheder med at få adgang til tilstrækkelige boliger på grund af f.eks. social og økonomisk sårbarhed eller forskelsbehandling i forbindelse med adgang til bolig, som begrænser mange medlemmer af denne samfundsgruppe til boliger af lav kvalitet i segregerede bosættelser. Boligkvaliteten har en betydelig direkte indvirkning på levevilkårene, muligheder i livet, adgang til uddannelse og generelt lige muligheder for romaer, navnlig børn. Lige adgang til tilstrækkelige boliger er en forudsætning for fuld udøvelse af de grundlæggende rettigheder og for et værdigt liv. Ved gennemførelsen af boligpolitikker for romaer skal den relevante menneskerettighedsramme respekteres.
24. De hindringer, som romaer ofte støder på, når de ønsker adgang til tilstrækkelige boliger, forstærker den onde cirkel af fattigdom mellem generationerne og menneskerettighedskrænkelser. Dette begrænser den forventede levetid og hæmmer social samhørighed.
25. På trods af de eksisterende politiske, finansielle og retlige instrumenter og de bestræbelser, der allerede er udfoldet for at afhjælpe den ulighed på boligområdet og de dårlige boligforhold, som romaer oplever, er der stadig uligheder inden for adgang til bolig for romaer i et antal medlemsstater. Det er derfor vigtigt at afhjælpe disse uligheder og sikre adgang til tilstrækkelige boliger for romasamfund.
26. EU's finansielle instrumenter bør sammen med nationale, regionale og lokale finansieringskilder anvendes til, hvis det er relevant, at forbedre boligforholdene og til at støtte udryddelse af boligsegregation, der skyldes forskelsbehandling eller fattigdom og social eksklusion i Den Europæiske Union. Med henblik på at nå disse mål er det vigtigt at iværksætte og gennemføre programmer, der fokuserer på at sætte ind over for utilstrækkelige boliger og andre sociale og økonomiske udfordringer, som romaer står over for.
27. For at opnå effektive resultater kræves et tæt samarbejde mellem de forskellige interessenter, som hver især bidrager med ekspertise inden for deres kompetenceområde, navnlig på lokalt plan, hvis det er relevant.

28. Det er vigtigt at sikre høring og inddragelse af medlemmer af romasamfund og romavenligt civilsamfund i udformningen og gennemførelsen af alle politikker, som specifikt er rettet mod bekæmpelse af boligsegregation og forskelsbehandling af romaer.
29. Tværnationalt samarbejde og gensidig læring er afgørende for processen med at udrydde boligsegregation af romaer, herunder for at forbedre boligforholdene for nomadiske romaer i de medlemsstater, hvor disse samfund findes, samt EU-mobile romaer, der benytter sig af sæsonarbejde eller kortvarige beskæftigelsesmuligheder.
30. Disse konklusioner bygger på tidligere arbejde udført af og politiske tilsagn fra Det Europæiske Råd, Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen og på arbejde udført af andre relevante interessenter, herunder de dokumenter, der er opført i bilaget,

OPFORDRER MEDLEMSSTATERNE TIL i overensstemmelse med deres nationale kompetencer og forhold:

31. i overensstemmelse med deres respektive nationale romastrategier at træffe konkrete foranstaltninger for at forbedre boligsituationen for romaer og for at udrydde boligsegregation, hvor der findes segregerede Romabosættelser. Der er forskellige finansielle værktøjer til rådighed til dette formål, herunder ESF+- og EFRU-programmer og programmer for udvikling af landdistrikterne på nationalt og regionalt niveau samt instrumenter og initiativer inden for rammerne af NextGenerationEU og InvestEU. Det er vigtigt at sikre effektiv komplementaritet i forbindelse med anvendelsen af forskellige finansieringskilder

32. at afsætte tilstrækkelige finansielle midler til etablering, vedligeholdelse eller forbedring af infrastruktur i nødvendigt omfang i dårligt stillede byområder med hensyn til væsentlige tjenesteydelser såsom transport, vand og sanitet, kloaksystemer, digitale net og adgang til offentlige og private tjenesteydelser såsom affaldsindsamling, sundhedscentre, skoler, belysning, elektricitet, gas og kommunikationsnetværk, herunder telefon- og internetforbindelser, og samtidig overveje anvendelse af innovative, digitale og grønne teknologier. Alle interventioner bør ledsages af aktive desegregationsforanstaltninger
33. hvis romaer står over for vanskeligheder, når de ønsker at drage fordel af universelle boligpolitikker, at gennemføre boliginitiativer for sårbare romasamfund såvel som for andre sårbare samfund og medtage beskyttelsesforanstaltninger og inklusivitetskriterier i nationale strategier for romaernes integration
34. at tilbyde information om og undervisning i ligebehandling og bekæmpelse af sigøjnerhad og forskelsbehandling til relevant personale i bolig tjenester og i andre sektorer såsom sociale tjenester, uddannelse, beskæftigelse og sundhedstjenester samt i lokale myndigheder
35. at sikre, at familier, der bor i ugunstigt stillede bosættelser, deltager i beslutningsprocesserne, samt at fortsætte dette arbejde hånd i hånd med det europæiske romacivilsamfund og samtidig sikre romaernes deltagelse i beslutningstagningen på alle forvaltnings- og myndighedsniveauer på grundlag af ligebehandling, idet der lægges særlig vægt på betydningen af at inddrage unge romaer og romakvinder i politikudformningen
36. at identificere tilgængelige finansielle EU-midler samt nationale, regionale og lokale finansielle midler til at støtte udryddelse af boligsegregation, der påvirker romaer;

OPFORDRER KOMMISSIONEN OG MEDLEMSSTATERNE TIL i tæt samarbejde og i overensstemmelse med deres respektive beføjelser og nationale forhold:

37. at fortsætte med at anvende porteføljen af indikatorer for EU's strategiske ramme for romaerne⁸ og søge at opfylde de mål på EU-plan, der er fastsat i rammen, herunder, hvor det er relevant, kvantitative og/eller kvalitative mål i deres nationale strategiske rammer for romaerne. Indikatorerne kan blandt andet opdeles efter køn, alder og afhængigheds- eller handicapstatus blandt andre kriterier og defineres sammen med relevante aktører, herunder romarepræsentanter, med henblik på at bidrage til systematisk overvågning af gennemførelsen af de nationale strategiske rammer for romaerne og udryddelse af boligsegregation, der påvirker romaer
38. at støtte og styrke romaernes civilsamfund med hensyn til at få adgang til finansielle EU-midler samt nationale, regionale og lokale finansielle midler på lige fod med andre interessenter med henblik på at styrke dets repræsentationsstrukturer samt dets evne til at deltage aktivt i beslutningsprocesser på lige vilkår, idet der lægges særlig vægt på betydningen af at inddrage unge romaer og romakvinder i den politiske beslutningsproces
39. i overensstemmelse med de gældende regler at sikre effektiv overvågning af udgiftsprogrammer og instrumenter, der har til formål at fremme desegregation af romasamfund
40. støtte, at de nationale kontaktpunkter for romaer fungerer effektivt og inddrages i politikudformningen på alle niveauer, herunder vedrørende boliger;

⁸ Jf. Rådets henstilling om romaernes ligestilling, inklusion og deltagelse (2021), stk. 38, og Kommissionens meddelelse "En Union med ligestilling: EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse" (2020), bilag 2.

OPFORDRER KOMMISSIONEN TIL:

41. at støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser på at løse problemerne med boligsegregation og dårlige boligforhold, hvor de findes, i overensstemmelse med Rådets henstilling om romaernes ligestilling, inklusion og deltagelse (2021) og, hvor det er relevant, at tage hensyn til "Europa-Parlamentets beslutning om situationen for romaer, der bor i bosættelser i EU" samt EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse for 2020-2030, herunder ved at overveje og behørigt støtte gennemførelsen af EU-midler, der investeres i bolig og infrastruktur
42. at fremme konkrete tiltag for at sikre effektiv og reel adgang for romaer til ikke-segregerede boliger, idet der anlægges en tilgang, som anerkender, at en person kan blive udsat for forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse og samtidig på grund af køn, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering, og idet der lægges særlig vægt på unge og børn samt på ofre for enhver form for vold mod kvinder og menneskehandel
43. at fremme tværnationalt samarbejde og udveksling af god praksis mellem medlemsstaterne.

Referencedokumenter

1. Det Europæiske Råd

Konklusioner fra Det Europæiske Råd (23.-24. juni 2011), EUCO 23/1/11 REV 1, s. 13

2. EU-lovgivning

Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse (EFT L 180 af 19.7.2000, s. 22)

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/2184 af 16. december 2020 om kvaliteten af drikkevand (EUT L 435 af 23.12.2020, s. 1)

Rådets rammeafgørelse 2008/913/RIA af 28. november 2008 om bekæmpelse af visse former for og tilkendegivelser af racisme og fremmedhad ved hjælp af straffelovgivningen (EUT L 328 af 6.12.2008, s. 55)

3. Rådet

Rådets henstilling om romaernes ligestilling, inklusion og deltagelse (EUT C 93 af 19.3.2021, s. 1)

4. Kommissionen

Meddelelsen "En Union med ligestilling: EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse" (COM(2020) 620 final)

Bilag II til meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet – Indikatorportefølje

Meddelelsen "Et EU med ligestilling: strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025" (6678/20)

5. Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentets beslutning af 5. oktober 2022 om situationen for romaer, der bor i bosættelser i EU (2022/2662(RSP))

6. Regionsudvalget

Udtalelse fra Regionsudvalget: En Union med ligestilling: EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse, 2021

7. Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA)

Roma in Ten European Countries (Romaer i ti europæiske lande), 2022

Romaer and Travellers in six countries (Romaer og rejsende i seks lande), 2020

8. Andet

Lissabonerklæringen om den europæiske platform for bekæmpelse af hjemløshed (21. juni 2021)

Sagen ORŠUŠ M.FL. MOD KROATIEN, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (ECHR)

Final report by Mr Alvaro Gil-Robles on the human rights situation of the Roma, Sinti and Travellers in Europe (slutrapport fra Alvaro Gil-Robles om menneskerettighedssituationen for romaer, sintier og "travellers") (15. februar 2006)

Artikel 26 i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder

Artikel 1 i den internationale konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination

Artikel 28 og 30 i konventionen om barnets rettigheder

Erklæring om rettigheder for personer, der tilhører nationale eller etniske, religiøse og sproglige minoriteter

Artikel 1 og 3 i konventionen mod forskelsbehandling inden for undervisningen af 14. december 1960

FEANTSA's erklæring "The Housing Situation for Roma in the EU Remains Difficult" (boligsituationen for romaer i EU, der fortsat er vanskelig).

9. Europarådet

Recommendation No R (2000) 4 of the Committee of Ministers to member states on the education of Roma/Gypsy children in Europe (Ministerkomitéens henstilling nr. R (2000) 4 til medlemsstaterne om uddannelse af roma-/sigøjnerbørn i Europa) (vedtaget den 3. februar 2000) og bilaget hertil

Recommendation CM/Rec (2009) 4 of the Committee of Ministers to member states on the education of Roma and Travellers in Europe (Ministerkomitéens henstilling nr. CM/Rec (2009) 4 til medlemsstaterne om uddannelse af romaer og "travellers" i Europa) (vedtaget den 17. juni 2009)

Recommendation No 1203 (1993) of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on Gypsies in Europe (henstilling nr. 1203 (1993) fra Europarådets Parlamentariske Forsamling om sigøjnere i Europa)

Recommendation No 1557 (2002) of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on the legal situation of the Roma in Europe (henstilling nr. 1557 (2002) fra Europarådets Parlamentariske Forsamling om romaernes retlige situation i Europa)